

Міністерство освіти і науки України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 8

Рівне – 2022

Редакційна колегія:

Сверлюк Я.В. – доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв РДГУ;
Олексюк О.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Ю.В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік Національної академії наук вищої освіти України, проректор з науково-педагогічної роботи, європейської інтеграції та інновацій;

Mirosław Dymon – Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski Wydział Muzyki;

Лісова С.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Малафійк І.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету;

Дем'яничук О.Н. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка;

Потапчук Т.М. – доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника;

Цюлюпа С.Д. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Крижановська Т.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Прокопович Т.Ю. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Радковська Л.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Сверлюк Л.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;

Филипчук М.С. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри естрадної музики Рівненського державного гуманітарного університету.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 4 від 28.04.2022 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. /
М 656 Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т,
Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2022. – Вип. 8. – 192 с.

ISBN 978-966-416-932-2

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Крижановська Т.І.</i> До питання варіативності методики реалізації мистових ліній музичної освіти у початковій школі	5
<i>Крусь О.П.</i> Методологічні аспекти формування національної вихованості майбутніх учителів музики	10
<i>Кухар Я.О.</i> Особливості сакрального музикування за авторством М. Леонтовича	15
<i>Ногачевська І.В., Григорчук І.С.</i> Формування фахових компетентності студентів в процесі вивчення вокально-хорових дисциплін	22
<i>Парчук І.М., Гумінська О.О.</i> Методи розвитку навичок імпровізації учнів-піаністів ДМШ	28
<i>Пастушок Т.В.</i> Принципи формування комунікативної культури майбутнього диригента оркестрового колективу	35
<i>Сверлюк Я.В., Сверлюк Л.І.</i> Взаємодія диригента з творчим колективом як педагогічна проблема	41
<i>Якимчук С.Н.</i> Неперервність освіти студента-хормейстера як системне середовище формування особистості	49

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Балаєва О.С.</i> Вараська музична школа, як один з основних осередків музичної культури Рівненського Полісся	55
<i>Столярчук Б.І.</i> Богдан Яремко – дослідник традиційних сопілкових інструментів і їх музики	60
<i>Даяк Ж.Ю., Бордун Н.Р.</i> Основні тенденції розвитку фортепіанного мистецтва Львівщини в контексті західноєвропейської музичної культури	65
<i>Гурин М.А.</i> Аматорське хорове виконавство м. Рівного на сучасному етапі національного культуротворення	73
<i>Димченко С.С., Савчин О.В.</i> Художні аспекти виконавської інтерпретації Концерту-поєми для баяна із симфонічним оркестром Альбіна Репнікова	78
<i>Димченко С.С.</i> Педагогічні погляди та диригентська майстерність Петра Свердлика	89
<i>Кривицька В.В.</i> Творча діяльність маестро П. Муравського на посаді художнього керівника державної хорової капели УРСР «Трембіта»	101
<i>Мельничук С.Ф.</i> Класичне музичне мистецтво та його фоновість в розрізі сучасної культури	105
<i>Остапчук М.М., Никон О.К.</i> Українське фортепіанне мистецтво у контексті розвитку вітчизняної музичної культури	112
<i>Осіпкіна Д.В.</i> Українське вокальне мистецтво: ключові аспекти становлення та розвитку	117
<i>Пастушенко А.С.</i> Родинно-побутова пісня, балада, як явище барокової культури	122
<i>Продан В.В.</i> Фортепіанна творчість Миколи Ластовецького в контексті розвитку української музичної культури	127

<i>Прокопович Т.Ю.</i> Столітній ювілей Миколи Лисенка в умовах ворожих ідеологій (за матеріалами воєнної преси).....	131
<i>Роговська В.О.</i> Стилiстичні особливості української сучасної хорової музики	136
<i>Харитон І.М.</i> Трансформація стражденного в системі координат культурової пісенної обрядовості української православної традиції.....	141
<i>Цапун Р.В.</i> Рокитнівщина: з фольклорної експедиції 1987 року.....	150

РОЗДІЛ III.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Борщ К.О., Крижановська Т.І.</i> Розвиток художньої компетентності старшокласників методом творчого практикуму в курсі «Мистецтво»	158
<i>Василишин І.В., Гумінська О.О.</i> Методи та прийоми розвитку комунікативних навичок учнів 5-7 класів на уроках музичного мистецтва.....	164
<i>Висоцька Д.С.</i> Музичний розвиток дітей з особливими освітніми потребами на уроках фортепіано	169
<i>Кулакевич А.В., Радковська Л.М.</i> Ретроспективний аналіз проблеми «слухання музики» в педагогічній теорії та практиці минулого.....	174
<i>Малей Я.Р., Радковська Л.М.</i> Нетрадиційні уроки як важливий аспект розвитку особистості школяра	179
<i>Тарчинська Ю.Г., Тарчинська І.Г., Ткачук А.О.</i> Вплив інформаційних технологій на мистецьку освіту	183
Про авторів	189

3. Бібік. Н. М. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
4. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. Вища освіта України. Вип.3. 2008. С.23-30. URL : https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/52560/5/Holovan_competence.pdf
5. Гончаренко С. У. Професійна освіта: Словник: Навч. посіб. Київ : Вища школа, 2000. 380 с.
6. Зеер Э. Ф., Павлова А. М., Сыманюк Э. Э. Модернизация профессионального образования : компетентностный подход: учебное пособие. Москва : Московский психолого-социальный институт, 2005. 216 с.
7. Маркова А. К. Психология профессионализма. Москва : Международный гуманитарный фонд "Знание", 1996. 308 с.
8. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта : теорія і практика : монографія. Київ : Промінь, 2006. 432 с.
9. Методичні рекомендації щодо викладання предметів художньо-естетичного циклу у 2018/2019 навчальному році. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 03. 07. 2018 р. № 1/9-415 URL : <https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-predmetiv-hudozhno-estetychnogo-tsyklu-u-2018-2018-navchalnomu-rotsi/>
10. Морозов С. М., Шкарапута Л. М. Словник іншомовних слів. Київ : Наукова думка, 2000. 680 с.
11. Ревенко І.В. Художньо-естетична компетентність учителя як показник його професійної культури. Мистецтво і освіта. Вип.3.2007. С. 139–146.
12. Сковрцова С. О., Цимбалюк Я. С. Компетентності та компетенції співвідношення понять. Випуск 9. Збірник матеріалів Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Формування компетентностей у учнів основної і старшої школи під час вивчення природничо-математичних дисциплін». Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2010. С. 5 – 7.
13. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970 – 1980): в 11 томах. Том 4. Київ : Наук. Думка, 1973. 840с. URL: <http://sum.in.ua/>
14. Типова освітня програма початкової школи. Керівник О. Я. Савченко. 08.10.2019 р. URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf> с.3.

•

УДК [373.5.016:78]:316.77

Василишин І.В., Гумінська О.О.

МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК УЧНІВ 5-7 КЛАСІВ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті уточнено суть та структуру поняття «комунікативні навички». Автори дослідили та систематизували різні методи та прийоми розвитку комунікативних навичок учнів 5-7 класів на уроках музичного мистецтва.

Ключові слова: комунікативні навички, розвиток комунікативних навичок учнів 5-7 класів, уроки музичного мистецтва.

Annotation. The article clarifies the essence and structure of the concept of "communicative skills". The authors researched and systematized the methods and techniques for developing the communication skills of students in grades 5-7 in the lessons of musical art.

Key words: communication skills, development of communication skills of students in grades 5-7, music lessons.

Постановка проблеми. У сучасному світі велике значення має комунікабельність людини, яка дозволяє їй співіснувати у соціумі, знаходити спільну мову зі співрозмовником, вести переговори, виступати перед аудиторією. Комунікативні навички набули особливого значення в цифрову епоху, і навіть завдяки Інтернет-технологіям важливо отримувати будь-які знання, вміти спілкуватися, успішно взаємодіяти з людьми й з самим собою, самовиражатися.

Аналіз наукових досліджень. Комунікативні навички завжди були предметом дослідження психологічної науки (праці Б. Г. Ананьєва, Л. І. Божович, Л. С. Виготського, О. В. Запорожця, Г. С. Костюка, О. О. Леонтєва, М. І. Лісіної, Б. Ф. Ломова, С. Л. Рубінштейна та ін.). Питанням розробки змісту і методик викладання мистецтва в ЗЗСО присвятили свої дослідження О. В. Гайдамака, О. В. Калініченко, О. А. Комаровська, Л. М. Кондратова, О. В. Лобова, Л. М. Масол, Н. Є. Миропольська, О. Я. Ростовський, О. М. Щолокова та ін. Питання комунікація через мистецтво, музичне мистецтво, розвиток комунікативних навичок засобами мистецтва сьогодні стали предметом концепції Нової української школи, а практичний досвід лише починає описуватись.

Мета статті – дослідити методи та прийоми розвитку комунікативних навичок учнів 5-7 класів на уроках музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Комунікація з англійської (communication) та з латинської communicatio – єдність, передача, з'єднання, повідомлення, пов'язаного з дієсловом communico (лат.) – роблю спільним, повідомляю, з'єдную, похідним від communis (лат.) – спільний [5, с. 19]. Комунікація, за визначенням Ю. В. Косенка, – процес обміну інформацією між двома і більше індивідами (або групами). Науковець вживає поняття «комунікація» у різних значеннях: соціальна комунікація, спілкування між людьми та іншими соціальними суб'єктами; зв'язок за допомогою технічних засобів; певна система, за допомогою якої забезпечується сполучення між віддаленими об'єктами тощо [5, с. 19].

Психологічний словник трактує поняття «комунікація» як фундаментальну ознаку людської культури, яка полягає в інтенсивному взаємодіюванні людей на основі обміну певною інформацією [8].

М. І. Пентилук зазначає, що комунікація є своєрідною формою зв'язку людей у процесі їхньої пізнавально-трудова діяльності, обміну інформацією, яка здійснюється за допомогою різних засобів (мова, дорожні знаки, світлові, колірні, звукові сигнали, предмети-символи тощо). Засоби

передачі інформації, тобто засоби спілкування, науковець поділяє на вербальні (словесні) та невербальні (несловесні). Невербальні засоби спілкування – це жести, міміка, рухи, погляд, поза, а також різні несловесні символи й знаки [9, с. 119].

До комунікативних здібностей О. О. Леонт'єв відносить: комплекс вмінь швидко й адекватно орієнтуватися в ситуації в умовах спілкування; вміння планувати мовленнєвий та змістовий аспекти комунікації; здатність знаходити відповідні засоби передачі змісту спілкування; вміння забезпечити зворотний зв'язок у спілкуванні [6]. Н. В. Волошина вважає комунікативні здібності інтегральним утворенням, яке забезпечує здатність оптимальної організації взаємодії з іншими учасниками комунікації, швидкість і легкість засвоєння нових, більш ефективних форм комунікативної поведінки [1].

Розвиток комунікативних навичок є сьогодні важливим завданням у системі загальної середньої освіти. Програмами Нової української школи визначена змістова лінія «Комунікація через мистецтво», яка «націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких досягнень і можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурно-мистецьких заходах, колективних творчих проєктах, обговореннях тощо, а також формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву [10, с.178–179].

«Усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації» є складовою мети Державного стандарту базової середньої освіти. У модельній програмі для 5 класу для розвитку ініціативності, підприємливості, креативності, партнерських якостей Л. М. Масол, О. В. Просіна пропонують колективні, групові дослідження, мистецькі проєкти [7].

Ефективним у формуванні комунікативних умінь і навичок учнів І. М. Єфіменко вважає застосування творчих вправ зі складання речень: на задану тему, за опорними словами, за сюжетним малюнком, за опорними словосполученнями, на основі власних спостережень. Педагог описує інтерактивні методи навчання: «Мікрофон», що надає можливість кожному учневі по черзі швидко висловити свою думку, відповідаючи на запитання (розвиваються навички коротко формулювати і висловлювати свої думки); «Мозковий штурм», який допомагає знаходити кілька варіантів рішень конкретної проблеми, збирати рішення, ідеї та пропозиції (розвиваються уява і творчість, уміння вільно виражати думки); «Авторське крісло», що розвиває здатність володіти аудиторією, виголошувати промову, підвищувати самооцінку; дискусія. І. М. Єфіменко наголошує на важливості навчальної взаємодії учнів у мікрогрупах, сутність якої полягає у піклуванні один про одного, взаємодопомозі, взаємоповазі, відповідальності за свої дії у спільній справі. А вчитель мотивує учнів до щирого, безпосереднього висловлювання [3].

До комунікативних навичок Л. М. Громенко відносить навички слухової уваги (слухати та чути іншого, музику); координувати слухове уявлення та рухову реакцію; висловлювати свою думку; вміння підбирати слова, що характеризують музику та пластичний образ; вміння висловлювати емоції в міміці та пантомімі, співчувати, співпереживати, сприймаючи музичний образ, настроїв, пояснюючи свої почуття словами та висловлюючи їх у пластиці; навички спільної діяльності, відповідальності за виконання своєї частини колективної роботи; навички невербального спілкування. А серед методів та прийомів викладач естетичної гімнастики називає: діалог між педагогом та учнями, групову бесіду, колективне обговорення теми, танцю, рухів, створення атмосфери сприятливою для діяльності та спілкування, підтримання будь-якого прояву активності дитини у висловлюваннях, залучення дітей до спільної діяльності через комунікативні танці, комунікативні ігри, невербальні імпровізації (пластичні оповідання), роботу в парах, групах (побудова групових імпровізацій) [2].

І. М. Кісільчук пропонує використовувати на уроках музичного мистецтва ритмічно-комунікаційні вправи, що сприяють розвитку навичок слухати та чути, відчувати та розуміти один одного, невербально спілкуватися (висловлювати свої почуття, думки, настрої за допомогою рухів тіла). До них педагог відносить вправи в техніці *Vodi percussion*, комунікативні танці-ігри; розучування віршів, текстів пісень у заданому ритмі зі звучними жестами; виконання ритмічних канонів із текстами; робота в парах, групах; ритмічні ігри «Луна», «Коло ритму», «Передай ритм», «Запитання – відповідь»; імпровізація на основі слова, словосполучення, речення, вірша; створення ритмічних композицій у заданій формі (діалог, період, тричастинна, рондо, реп-композиція); створення ритмічно-танцювально-театральних композицій тощо [4, с.8-9].

Музичному мистецтву належить особливе значення у організації людського спілкування, у прояві комунікативної функції та інших функцій: психологічної (вираз душевних станів, почуттів, переживань), естетичної, етичної, гедоністичної, катарсисної, пізнавально-просвітницької. Музика існує у співтворчості композитора, виконавця та слухача: і творчість (вигадкування твору), і виконавство (виконання голосом чи інструментом), і слухання (процес сприйняття) є основою розуміння змісту, особливою формою невербальної комунікації. Композитор передає через музику закодоване послання, яке виконує музикант, сприймає слухач, таким чином налагоджується невидимий духовний зв'язок, комунікація. Слухач відкривається цьому посланню, розкодує його у своїй свідомості. Ось чому так важливо формувати комунікативні навички на уроках музичного мистецтва, тому що через музичні твори учні набувають умінь розуміти стан і думку іншої людини – композитора, відгукуватися на його переживання. А у ролі виконавця вони проживають настрої, почуття інших людей. Тому важливим підходом на уроці є організація процесу спілкування дітей з музичним тво-

ром як посланням композитора: в процесі обговорення твору досліджувати чужі та свої настрої, почуття.

Висновки. Таким чином, комунікативні навички як комплексом вмінь швидко й адекватно орієнтуватися в умовах спілкування, планувати мовленнєвий та змістовий аспекти комунікації, знаходити відповідні засоби передачі змісту спілкування, забезпечити зворотний зв'язок у спілкуванні, засвоювати ефективні форми комунікативної поведінки (Н. В. Волошина, Л. М. Громенко, Ю. В. Косенко, О. О. Леонт'єв). Методами та прийомами розвитку комунікативних навичок на уроках музичного мистецтва у 5-7 класах можуть бути: участь в культурно-мистецьких заходах, колективних творчих проєктах, обговореннях, колективні, групові дослідження (Л. М. Масол, О. В. Просіна); творчі вправи, інтерактивні методи («Мікрофон», «Мозковий штурм», «Авторське крісло»), дискусія, робота в мікрогрупах (І. М. Єфіменко); діалог між педагогом та учнями, групова бесіда, створення атмосфери сприятливою для діяльності та спілкування, залучення дітей до спільної діяльності через комунікативні танці, комунікативні ігри, невербальні імпровізації, робота в парах, групах (Л. М. Громенко); ритмічно-комунікаційні вправи, комунікативні танці-ігри, виконання ритмічних канонів із текстами, робота в парах, групах, ритмічні ігри «Луна», «Коло ритму», «Передай ритм», «Запитання – відповідь», імпровізація на основі слова, словосполучення, речення, вірша, створення ритмічних композицій у заданій формі, ритмічно-танцювально-театральних композицій (І. М. Кісільчук).

Перспективи подальших розвідок є дослідження впливу музично-творчих завдань на розвиток комунікативних навичок учнів 5-7 класів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волошина Н. В. Формування комунікативних здібностей старшокласників: дис... канд. псих. наук. Київ, 2008. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/content/342613.html>
2. Громенко Л. М. Методика развития коммуникативных навыков у детей среднего школьного возраста средствами эстетической гимнастики. Понятие коммуникативно-хореографических способностей. Символ науки. 2017. №10. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/metodika-razvitiya-kommunikativnyh-navykov-u-detey-srednego-shkolnogo-vozrasta-sredstvami-esteticeskoj-gimnastiki-ponyatie>
3. Єфіменко І. М. Формування комунікативних умінь і навичок учнів початкових класів шляхом використання інтерактивних методів навчання: *Портал наукових конференцій*. Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. <https://www.cuspu.edu.ua/konferen-2018-2019-arhiv/viii-mizhnarodna-naukovo-praktychna-onlain-internet-konferentsiia-problemy-ta-innovatsii-u-pryrodnycho-matematychnii-tekhnologichnii-i-profesiinii-osviti/>
4. Кісільчук І. М. Ритмічно-комунікаційні вправи на уроках мистецтва. *Мистецтво та освіта*. 2018. № 4. С. 7-13.
5. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2011. 187 с.

6. Леонтьев А. А. Психология общения. 2 изд., испр. и доп. Москва: Смысл, 1997. 365 с.

7. Масол Л. М., Просіна О. В. Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти. 2021. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/830/83023/Mystetstvo_5-6-kl_Masol_Prosina_14_07_1.pdf

8. Словник психологічних термінів. http://www.ahmerov.com/book_1267_chapter_22_SLOVNIK_PSIKHOLOGCHNIK_H_TERMNV.html

9. Словник-довідник з української лінгводидактики: навчальний посібник / кол. авторів за ред. М. І. Пенгілюк. Київ: Ленвіт, 2003. 320 с.

10. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти. 1–2 класи. Київ : ТД «Освіта-Центр плюс», 2018. 225 с.

УДК 780. 8: 780.616.432 : 376 – 056

Висоцька Д.С.

МУЗИЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ НА УРОКАХ ФОРТЕПІАНО

***Анотація:** У статті розглянуто окремі методичні аспекти музичного розвитку дітей з вадами мовлення на уроках фортепіано.*

***Ключові слова:** діти з особливими освітніми потребами; діти з вадами мовлення, музичний розвиток, музична освіта в класі фортепіано.*

***Abstract:** The article considers some methodological aspects of musical development of children with speech defects in piano lessons.*

***Key words:** children with special educational needs; children with speech defects, musical development, music education in the piano class.*

Соціум, у якому ми живемо, напрочуд різноманітний. Ми спілкуємось з людьми, що різняться за віком, статтю, поглядами, професіями тощо. Є серед нас члени суспільства, які у зв'язку із особливостями здоров'я виключені із процесу продуктивного життя. Цивілізована прогресивна держава повинна бути зацікавленою у активній самовіддачі усіх своїх членів. Саме тому проблема інклюзивної освіти сьогодні звучить досить голосно і потребує пошуку нових ефективних засобів. Одним із них з давніх давен є музичне мистецтво – найтонший, за словами Т.Щириці «емоційно-психологічний барометр» [10, с. 6]. Виражаючи найпотемніші стани людської душі, музика здатна на глибокий особистісний вплив, приваблюючи слухачів можливістю багатозначних тлумачень. Саме тому спектр музичного впливу є дуже широким, зокрема розумовий, емоційний, творчий, сенсорний, сугестивний, оздоровий та ін. Останню особливість музичного впливу сьогодні активно використовують і у арт-медицині, і у педагогіці. Так, можливості використання музичної терапії у освітньому процесі досліджують

Наукове видання

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА
ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ**

Збірник наукових праць

Випуск 8

Відповідальний за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 15.04.2022 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 11,16. Наклад 100 пр. Зам. 33.
Видавництво «Волинські береги».
33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.
Надруковано у друкарні видавництва «Волинські береги».